

I haere a Pango ki Ngapuhi ki te kimi i tana tamahine i a Mangamangaiatua. Tae atu ia ki Paihia, ka tangi a Ngati Whakaue, nga mea i riro atu i te Waipuke. Ka ui a Pango, "Kaihea te wahi kei reira taku mokai a Mangamangaiatua?" Ka kiia mai, "Kua mate, kei Oihi e tanu ana." Haere tonu atu a Pango ki te hahu. Ka rangona kua hahua tana urupa, ka riri etahi o Ngapuhi. Ka haere a Pango ki Te Waimate. Ka tae te rongo o Pango ki Hokianga, me te riringa hoki o etahi o nga hapu o Ngapuhi mo to ratou wahi tapu. Ka tonoa mai te tangata a Te Tai raua ko te tupuna o Papahia Ngapuhi. Kaati kua mau te rongo, waiho a Te Arawa kia haere ana, ki te kimi i ona.

TENEI TE WAIATA A PANGO MO TANA TAMAHINE.

Tera te kotuhi mau tonu mai te rangi
Homai ano koe kiia ringia atu
Ki te hua roimata, e mapu ra i aku kamo,
Naku ano ra i huri mai whakamuri
Te kahu rere wa tahi, te arai
I haere ai te korekore ra
Hai kawē i ahau te ripa ki Oihi
Ki a Manga ra ia,
Ko to aroha ra e kai nei
I ahau ii!

Ka tae ki te wa i hoki mai ai a Pango, ka haere mai ratou ko Te Wiremu Taiwhanga me te Matenga, me nga herehere i whakahokia mai e Ngapuhi kia Pango, tona tini. He nui hoki nga mea wheua i riro mai.

Ka tae mai i Maketu i tona wa, ka haere mai ki Rotorua nei. I waenga o konei o Maketu, ka moe i te ara ratau. Mai o reira tae mae ki naianei, e kiia ana taua wahi i moe ai ratau, ko "Te Whare o Te Wiremu." Te kainga tuatahi i noho ai ratau ko Karioi, i muri ka taemai ki Te Koutu, i muri ki Mokoia.

Na reira ahau ka mea, ko taua Pango nana i mau tuatahi mai te whakapono ki nga rohe o Te Arawa ko Ngahuruhuru Pango, ehara i a Ngawene.

Heoi ra mo tenei wa.

—*Na Tutanekai Pokaihau.*

Ki te Etita.

TENA koe. He kupu ruarua nei enei hei hoatu i tetahi wahi maramatanga mo te tautohetohe a etahi o nga hapu o Te Arawa mo Ngahuruhuru Pango raua ko Ngawene Pango.

I te 18 o nga ra o Akuhata, 1884, i te whakawa o Te Koutu poraka ka tu a Heemi Te Tupara ki te korero: "I te wa i tukua ai nga rakau o tenei whenua ki a Te Hapimana, i haria mai nei e Ngahuruhuru," etc.

I te 7 o nga ra o Noema, 1890, ka tu a Taekata ki te aroaro o te Kooti Whenua Maori. Ko te keehi e whakahaeretia ana